

dr hab. Jerzy Rosiński, prof. UJ

Kraków 12.12.2024

Recenzja rozprawy doktorskiej mgr Macieja Stopy
pt. *Znaczenie systemu wartości w powstawaniu i rozwoju organizacji turkusowych w*
praktyce polskich przedsiębiorstw sektora IT
napisanej pod kierunkiem dr hab. Krzysztofa Machaczki, prof. UEK
oraz dr Moniki Sady (promotor pomocniczy)
w Szkole Doktorskiej UEK

1. Informacje formalne

Recenzja rozprawy doktorskiej mgr Macieja Stopy została mi powierzona uchwałą Rady Dyscypliny Nauki o Zarządzaniu i Jakości Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie na posiedzeniu w dniu 26.09.2024 r., o czym zostałem poinformowany pismem Dyrektora Szkoły Doktorskiej UEK, prof. dr hab. Stanisława Popka z dnia 27.09.2024 r (pismo RDC.600.40P.2.2024).

Podstawą oceny rozprawy jest ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2023 r. poz. 742, z póź. zm.).

Maszynopis pracy obejmuje 238 stron, na które składa się 5 rozdziałów pracy wraz z podrozdziałami, wraz ze wstępem i zakończeniem są to strony 5 – 211 recenzowanej rozprawy. Rozprawa składa się ponadto z bibliografii, 3 wykazów (tabel; rysunków; wykresów) oraz aneksu – są to strony 212 – 238 recenzowanej rozprawy. Praca nie zawiera abstraktów (ani w języku polskim ani w języku angielskim), po części spełnia tą rolę wstęp.

Struktura rozprawy jest czytelna, zgodna ze współczesnymi standardami w zakresie

prezentacji materiału w pracach doktorskich. Praca prowadzi czytelnika od przeglądu zagadnień teoretycznych (rozdział 1-3) poprzez konstrukcję modelu badawczego, prezentację wyników badań własnych, analizę i dyskusję wyników wraz z rekomendacjami (rozdział 4-5). Część teoretyczna (rozdziały 1-3) skonstruowane są od treści najbardziej uniwersalnych do treści o charakterze szczegółowym. Opisując zagadnienia szczegółowe, Autor uwzględnia także plan czasowy w planowaniu struktury tekstu.

Praca powstała w oparciu o poprawnie dobraną literaturę przedmiotu (258 pozycje: 153 polskojęzyczne i 105 w językach obcych) uzupełnioną o źródła internetowe. Tak szeroki dobór źródeł jest adekwatny do tematyki pracy i wpływa pozytywnie na jej stronę merytoryczną. Zwraca uwagę wysoka staranność i przejrzystość wykazania źródeł powstania rozprawy.

2. Ocena podjętego problemu badawczego

Problem badawczy sytuuje się w mojej opinii, w zakresie dyscypliny nauk o zarządzaniu i jakości. Autor omawia jako źródło problematyki badawczej relację człowieka do wykonywanej pracy w kontekście wartości, co jest nie tylko obszarem antropologii filozoficznej czy psychologii pracy, ale także wprost związane jest z aktualną tematyką rekomendacji w zakresie Przemysłu 5.0.

Podjęcie się tak zakreślonego wstępnie tematu stanowi ważny wkład do oryginalności finalnego dokonania, jako sytuującego się w naukach o zarządzaniu i posiadającego wyraźne zakorzenienie w naukach humanistycznych i społecznych.

Za cel główny Autor postawił sobie określenie, wpływu systemu wartości organizacji na zmiany paradygmatów organizacyjnych (w kierunku organizacji turkusowej).. Tak zakreślony cel pracy oraz wynikające z niego cele teoretyczne, poznawcze i aplikacyjny oceniam jednoznacznie pozytywnie.

Z celem głównym, Autor powiązał cele szczegółowe, formułując 5 celów odnoszących się do różnorodnych aspektów funkcjonowania organizacji. Mimo, iż można uznać cele aplikacyjne za nieco zbyt szeroko zakrojone, jak na potrzeby rozprawy doktorskiej, należy pamiętać iż to właśnie zastosowanie badań naukowych do codzienności funkcjonowania organizacji jest typowym oczekiwaniem społecznym wobec nauk o zarządzaniu i jakości. Autor mógłby pominąć niektóre aspekty aplikacyjne (np. C1 oraz C5) osiągając wężziej zakrojony cel dysertacji i w dalszym ciągu spełniając formalne kryteria.

Finalnie zarówno cel pracy, jak i cele szczegółowe oceniam jednoznacznie pozytywnie, widząc w nich także szansę szerszego oddziaływania uczelni na otoczenie społeczne.

Zaprezentowany problem badawczy odzwierciedlony został w 1 głównej (H0) oraz w 6 hipotezach szczegółowych (H1 – H6). Hipotezy szczegółowe stanowią rozwinięcie hipotezy głównej. Hipotezy szczegółowe są bardzo zróżnicowane w zakresie zakresu opisu i możliwości zoperacjonalizowania ich. O ile hipotezy H 1, H2, H 3 są mimo swojego zakresu adekwatne do specyfiki pracy awansowej, o tyle hipotezy H4 – H6 są trudne do zoperacjonalizowania mimo swej zwięzłości. Dodatkowym mankamentem hipotez jest brak odniesień literaturowych będących podstawą do finalnego kształtu danej hipotezy. Oczywiście treści te istnieją w rozdziałach 2 i 3, jednak oczekiwałbym choćby zwięzłych prezentacji podstaw literaturowych odnoszących się indywidualnie do każdej z hipotez, umieszczonych w rozdziale 4 od obecnej strony 154 i dalej.

W zakresie merytorycznym tą część pracy oceniam pozytywnie, pozostaje jednak pewien niedosyt: uzasadnienia hipotez są rozproszone i ukryte we wcześniejszej części pracy, wymuszając na czytelniku samodzielne składanie treści by podążać za „długodystansową” narracją Autora. Jest to jednak uwaga o charakterze raczej redakcyjnym niż merytorycznym, gdyż źródła uzasadniające poszczególne hipotezy są obecne, jak wspomniano, we wcześniejszych rozdziałach pracy i treści te są adekwatne merytorycznie do tematyki pracy. Dyskusyjnym jest ponadto zabieg Autora wykazujący w tytule pracy specyfikę firm IT, natomiast w hipotezach specyfika ta jest obecna jedynie w 1 z 7 hipotez. Dodatkowo w części teoretycznej brak jest omówienia specyfiki organizacji IT. Te dwa zabiegi (brak odniesień do specyfiki IT w większości hipotez oraz brak kontekstu literaturowego odnoszącego się do organizacji sektora IT) może sugerować, iż tytuł rozprawy doktorskiej z konieczności podaje zawężanie do sektora IT, gdyż jedynie takie organizacje były badane. Takie wyjaśnienie możemy znaleźć na stronach 156 i 157 dysertacji zawierających opis procedury badawczej. Jednak brak jednoznacznych wyjaśnień we wstępie pracy, w analizie wyników oraz w jej zakończeniu utrudnia uznanie odkodowanie tytułu pracy w kontekście jej treści – zwłaszcza w odniesieniu do konstrukcji części teoretycznej.

3. Ocena warsztatu naukowego - umiejętności samodzielnego prowadzenia pracy naukowej

O ile umiejętność stawiania hipotez i ich uzasadnienia jest częścią warsztatu naukowego, jednak sytuuje się w zakresie formułowania zakresu badań (zob. wcześniejsza część recenzji), to w obecnej części recenzji skupię się na umiejętności realizacji badań, prezentacji ich wyników oraz interpretacji.

Z postawionych hipotez badawczych (s. 154 – 155) wynika model badań (s. 156 - 159) jest on czytelny, powiązany z hipotezami oraz adekwatnie do współczesnych standardów zawiera 3 zróżnicowane narzędzia używane w badaniach społecznych. Tą część pracy oceniam wysoko, gdyż Autor nie tylko wykazał się umiejętnością wykonania syntezy przeglądu literatury. Dodatkowo należy uznać za zalety pracy, fakt iż Autor trafnie i we właściwej kolejności użył kolejnych metod badawczych. Zapewniony został także standard triangulacji metod badawczych.

Na wysoką ocenę zasługuje także otwartość i czytelność w zakresie prezentacji schematu badań (str. 158). Autor wprost wskazuje sposób swojego postępowania począwszy od przeglądu literatury, aż do zakończenia sposobu pobierania danych. Taki opis ułatwia zrozumienie zasadniczego „rdzenia” procedury badawczej, jej zakresu i sposobu pracy Autora.

Przyjęta w pracy triangulacja metod i wielość hipotez zaowocowała szerokim zakresem wyników, jednak Autor zdecydował się na rozdzielenie prezentacji i interpretacji wyników badań, co jest rozwiązaniem trafnym. Jednak przyjęty układ pracy utrudnia zrozumienie zamysłu Autora. Wydaje się, że prezentacja przeważa w rozdziałach 4.3. i 4.4., choć rozdział 4.4. kończy się formułowanie modelu na podstawie zebranych danych (s. 178) co jest już elementem interpretacji wyników – a nie jest sygnalizowane w układzie podrozdziałów. Z kolei w rozdziale 5. przeważają analizy poprzedzone obszernymi prezentacjami wyników – tytuł rozdziału sugeruje analizowanie wyników, zaś treści mamy kontynuację sposobu narracji z rozdziału 4.3. i 4.4. ze zwiększoną ilością analiz wyników.

Sama prezentacja wyników, oddzielona od ich interpretacji, jest prowadzona w sposób czytelny i ułatwia zrozumienie zamysłu badawczego Autora, jest także spójna z przyjętym modelem badań.

W zakresie interpretacji wyników badań, Autor poddaje interpretacji najpierw dane o charakterze ilościowym, następnie materiał ilościowy uzupełniany jest o dane jakościowe

pochodzące z wywiadów. Tak zebrane dane są podstawą do weryfikacji hipotez. Taki sposób postępowania jest adekwatny do zastosowanych narzędzi badawczych. W części interpretacyjnej Autor przyjął raczej oszczędny tok postępowania – ze szkodą dla pracy, gdyż można tu było ponownie zaprezentować atrakcyjne odniesienia literaturowe. Jednak przyjęta przez Autora narracja jest uporządkowana oraz czytelna. Gdyby jednak Autor chciał publikować wyniki w formie książkowej warto rozważyć powyższą sugestię dla podniesienia jakości publikacji aspirującej do szerokiego obiegu naukowego.

Pozytywnie oceniam także fakt, iż Autor nie próbuje odnieść wyników swoich badań do całości gospodarki i ogranicza się do firm sektora IT. Jednak na poziomie modelu badawczego z łatwością można by skonstruować grupę kontrolną złożoną z tej samej ilości firm podobnego formatu, ale spoza branży IT. Wtedy łatwiej byłoby o konstatację, które z wyników różnicują firmy turkusowe sektora IT od innych organizacji turkusowych. Obecnie istnieje ryzyko kontaminacji wyników, przez zmienne, których Autor nie kontroluje. Niemniej jednak wyniki są ciekawe i uzyskanie danych ilościowych oraz jakościowych z 13 firm z pewnością należy uznać za wartościowe osiągnięcie adekwatne do poziomu pracy awansowej.

Na pozytywną ocenę zasługuje także odnoszenie wyników badań do funkcjonowania organizacji i stawianie własnych oryginalnych propozycji rozwiązań (rozdz 5.4.).

Podsumowując, mogę stwierdzić, iż pomimo wspomnianych niedociągnięć, Pan mgr Maciej Stopa w swojej dysertacji doktorskiej podjął się rozwiązania oryginalnego problemu naukowego, spełniając tym samym nawiązujące do tego aspektu kryterium ustawowe.

Konkluzja:

Przedstawiona powyżej ocena upoważnia do wniosku, że rozprawa doktorska przygotowana przez mgr Macieja Stopę pt. Znaczenie systemu wartości w powstawaniu i rozwoju organizacji turkusowych w praktyce polskich przedsiębiorstw sektora IT spełnia kryteria określone w ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2023 r. poz. 742, z póź. zm.). W mojej ocenie:

1. rozprawa doktorska prezentuje ogólną wiedzę teoretyczną kandydata w dyscyplinie nauki o zarządzaniu i jakości.
 2. Pan mgr Maciej Stopa wykazał się umiejętnością samodzielnego prowadzenia pracy naukowej,
 3. przedmiotem rozprawy doktorskiej jest oryginalne rozwiązanie problemu naukowego
- Praca spełnia także wymogi formalne dla prac z zakresu: nauki o zarządzaniu i jakości.

Wobec powyższego wnioskuję o dopuszczenie Pana magistra Macieja Stopy do dalszych etapów postępowania.

dr hab. Jerzy Rosiński, prof. UJ